

İL ÖZEL İDARESİ RUHSATLARI

Ä Same t Tünay GÜNDÜZ 1980 / 3331

Ülkemizde madencilik yapmak isteyen özel ve tüzel kişilere iki ayrı resmi daire üretim için ruhsat vermektedir. Bunlardan biri İl Özel İdareleri diğeri ise ETKB Maden İşleri Genel Müdürlüğü'dür.

Kalker, alçıtaşı, kalsit, dolomit, sleyt, tüfler, tras, mozaik, mıcır ve kireç yapımında kullanabilme özelliğine sahip taşlar, parke ve kaldırım taşı yapılabilen taşlar ve kum ocağı çalıştırmak isteyen madencinin İl Özel İdaresi'nden ruhsat alması gerekir.

İl Özel İdareleri yaklaşık yüzyıl önce yürürlüğe giren ve o günün koşullarına göre düzenlenmiş olan (günümüz koşullarına kesinlikle uymayan ve değiştirilmesi zorunlu hale gelen) Taşocakları Nizamnamesi gereğince 3-5 yıl arasında değişen bir süre için madenciye ruhsat vermektedir. Madenci İl Özel İdaresi'nden aldığı ruhsat sonrası ocağa gerekli yatırımı yapmaz. Bunun iki önemli nedeni vardır; birinci neden ruhsat süresi oldukça kısa ve kısıtlıdır, ikinci neden ise ruhsat süresi bitiminde ocağın işletmeciliğinin tekrar kendisine verileceğinin güvencesi yoktur.

İl Özel İdareleri ülkemizdeki en politik kurumların başında gelmektedir. Eğer madencinin çalıştığı ocakta üretim ve gelir iyiye doğru bir eğilim gösterirse ruhsat süresi olan 3-5 yıl dolduktan sonra o ocak ilk üretime başlayan şahsa kesinlikle kalmamaktadır, ilde siyasi olarak sözü geçen ve iktidarla dirsek temasında bulunan bir başkasına ihale yöntemi ile bu ocak verilmektedir. Ruhsat süresinin az olması madenciye gerekli yatırım için zaman bırakmadığı gibi, ruhsat

süresi sonunda ocağın kendisinde kalıp kalmayacağı korkusu madenciyi sahaya yatırım yapmaktan vazgeçirmektedir. İl Özel İdareleri'nin gereği gibi örgütlenememesi, kadrolarında yer bilimcinin (gerek maden gerekse jeoloji mühendisinin) olmaması ve ruhsat sonrası madenciyi denetlememesi ve/veya denetleyememesi ocaklarda gayri nizami üretimi teşvik etmektedir.

Günümüzde yaklaşık 1600-2000 arasında değişen sayıda İl Özel İdareleri tarafından verilen ruhsat ile üretim yapan ocak olduğu tahmin edilmektedir. Bu ocaklardan 1993 yılı DPT verilerine göre 470 milyon \$ değerinde üretim yapılmıştır. Bu üretim malesef hiçbir teknik eleman denetimi olmadan büyük bir ihtimalle de madenci denetimden yoksun olduğu için vurkaç madenciligi yöntemiyle gerçekleştirilmiş ve ülkemizin önemli hammadde yatakları talan edilmiştir.

İl Özel idareleri ülkemizdeki en politik kurumların başında gelmektedir. Eğer madencinin çalıştığı ocakta üretim ve gelir iyiye doğru bir eğilim gösterirse ruhsat süresi olan 3-5 yıl dolduktan sonra o ocak ilk üretime başlayan şahsa kesinlikle kalmamaktadır. İlde siyasi olarak sözü geçen ve iktidarla dirsek temasında bulunan bir başkasına ihale yöntemi ile bu ocak verilmektedir.

Taşocakları Nizamnamesi gereğince taşocaklarındaki fenni gözetim ve denetimin maden mühendisi tarafından gerçekleştirilmesi yasal bir zorunluluk olmasına karşın bu görev dahi yerine getirilmemiştir. İl Özel İdareleri tarafından verilen ruhsatlarda koordinat sistemi uygulanmadığından bu ruhsatlar ile Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün verdiği ruhsatlar arasında hukuki sorunlar yaşanmaktadır. İl özel İdareleri'nin personelinin madencilik konusunda yetersiz ve bilgisiz olması bu hukuki sorunun çözülmemesinde önemli bir etken olmaktadır.

Tüm bu olumsuz etkenlerin yanında 20 Ekim 1993 tarih ve 516 sayılı KHK ile değiştirilen, 178 sayılı Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri hakkında KHK'nin 13.maddesinin, değişik b fıkrasına göre madenciye İl Özel İdareleri'nden yukarıda bahsedilen madenler için ruhsat almadan önce Milli Emlak Müdürlükleri'nden hali arazinin kiralanması zorunluluğu getirilmiştir ki, bu zorunluluk zaten oldukça güç olan taşocağı ruhsatı alımı işini bir kat daha karmaşık ve zor hale sokmuştur.

Tüm yeraltı zenginlikleri ile ilgili ruhsatların bir elden Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından koordinatlı ve kanunla belirlenmiş süreler içinde verilmesi mantık gereğidir. Bu şekilde verilecek ruhsatlar daireler arasındaki çelişkiyi önleyeceği gibi tüm ocakların denetiminin tek elden gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır. Madenci de aldığı ruhsat ile üretim yapabileceği kalemeleri bildiği gibi süre konusunda da bir sıkıntı çekmeyeceğinden gerekli yatırımları da daha düzenli yapabilecektir. En önemlisi de yeraltı zenginliklerimizin yer üstüne çıkarılması aşamasında yer bilimciler gerekli bilimsel katkıyı verebileceklerdir. Her ne şekilde olursa olsun üretimde bulunan ocakların fenni nezaretçisiz çalışması önlenmelidir.

İl Özel İdareleri; gelirlerinde azalma olacak kaygısı ile tüm ruhsatların Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilmesi projesine ilk

BOĞAZDA TÜP VE KÖPRÜ GEÇİŞİ, AMA NASIL?

fa Ali ERGİN 1951/139

İstanbul yerel yönetimince Sarayburnu-Harem arasında tüpgeçidin, yap işlet devret modeli ile yaptırılabilceği ve tercih edildiği, buna mukabil merkezi yönetimce üçüncü köprünün tercih edildiği, yerel yönetimce ise karşı gelindiği kamuoyuna açıklanmıştır.

Yerel yönetimce uygun bulunan ve tercih edilen Sarayburnu-Harem arasındaki Tüpgeçidinden yalnızca raylı sistemler geçirilecekse karayolu vasıtaları içinde MANŞ tüneline olduğu gibi ferri-tren (Mekik) düşünülüyorsa, yerinde bir karardır. Ancak raylı sistemle beraber karayolu vasıtalarının da direkt gidiş gelişlerini de sağlayacak bir geçit ise, otomotiv sanayinin tuzağına düşürecek, şehir içi trafiğini daha da keşmekeş hale sokacak bir projedir. Kesinlikle müsaade edilmemesi gerekir. TER'e müsait değildir. Zira EDİRNE-SİRKECİ, HAYDARPAŞA-İZMİT hatlarında bugünün şartlarına uymayan, demode olan, ıslahı da mümkün görülmeyen, ancak belediyelere devredilip, banliyö, metro, ekspres metro hattı olarak çalıştırılması daha uygun hatlardır.

Merkezi yönetimce düşünülen üçüncü köprüde, yalnızca karayolu vasıtaları içinse, büsbütün otomotiv sanayinin tuzağına düşürecek bir projedir. Kesinlikle müsaade edilmemesi gerekir.

Esas itibariyle gelecekte, TER, metro, ekspres metro, banliyö ve tramvay hatlarının geçebileceği demiryolu + karayolu köprüsüne karşı gelmek, dünyadaki gelişmeleri görmemek, takip etmemektir. Aynı şekilde Gemlik ve Çanakkale'deki geçişlerin de tüpgeçitle yapılması, sadece demiryolu hattı geçirilmesi, ferri-tren (mekik) çalıştırılması, ileride demiryolunun devamını sağlamak gerekir.

Karayolu devrimi kapanmış, süratli demiryolları, banliyö, metro, ekspres metro ve tramvay hatları devrimi başlamıştır.

Yerel yönetim ve merkezi yönetim işbirliği ile Yenikapı-Sarayburnu-Harem-Söğütluçeşme-Boğaz demiryolu köprüsü-Levent-Taksim-Aksaray-Yenikapı ringi tamamlanması, İstanbul'un toplu ulaşım için gereklidir. Bir an evvel çabuk gerçekleşecek olanına, öncelikle başlanmalıdır. Açılmakta olan Taksim-Levent tünelleri bu ringe müsaittir.

Tüm yeraltı zenginlikleri ile ilgili ruhsatların bir elden Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından koordinatlı ve kanunla belirlenmiş süreler içinde verilmesi mantık gereğidir. Bu şekilde verilecek ruhsatlar daireler arasındaki çelişmeyi önleyeceği gibi tüm ocakların denetiminin tek elden gerçekleştirilmesine katkı sağlayacaktır.

günden bu yana karşı çıkmaktadırlar. İl Özel İdareleri gelirlerinin düşmemesi için; il sınırı içinde yer alan her türlü ruhsattan İl Özel İdareleri'ne belli bir oranda yılda bir detaya mahsus harç yatırılması zorunluluğu kanuna konarak İl Özel İdareleri'nin gelirlerindeki düşme önlenmektedir. İl Özel İdareleri kendi ruhsat verdiği ocaklardan rüsum elde ederken, il sınırları içinde yer alan ve Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün verdiği ruhsatlardan elde edememekteydi. Eğer İl Özel İdareleri'nin her türlü ocaktan ve ruhsattan kanunla harç alması sağlanabilirse bu kurumun daha dengeli ve sağlıklı bir gelire sahip olması mümkün kılınabilir.

İl Özel İdareleri tarafından verilen ruhsatlar yerine Maden İşleri Genel Müdürlüğü tek ruhsat verirse özellikle sanayi hammadde üreten çimento, tuğla ve kiremit fabrikaları ile ürettikleri hammaddeyi kendi tesislerinde kullanan hazır beton ve asfalt şantiyelerinin en önemli hammadde sorunları bir ölçüde çözüme kavuşturulmuş olacaktır.

1985 yılı Haziran ayında yürürlüğe giren 3213 sayılı Maden Kanunu günümüz koşullarına göre yeniden revize edilmelidir. Maden Mühendisleri Odası olarak bu kanunların yeniden düzenlenmesinde ve revize edilmesinde bizlere düşen görevi yerine getirmeliyiz. Fenni nezaretçisiz üretim yapan yaklaşık 1600 Özel İdare ruhsatlı sahanın fenni nezaretçi ve yer bilimci denetiminde üretimde bulunması mutlaka sağlanmalıdır.

EVLENDİLER

ÜYEMİZ BÜLENT TOSUN ve ENECLA BALABANLI

10 HAZİRAN 1995 tarihinde...

ÜYEMİZ ENGİN TERZİ ve ASUMAN DİKMEN

24 HAZİRAN 1995 tarihinde...

ÜYEMİZ ÜNAL AKDEMİR ve BERNA BAYRAKTAR

30 HAZİRAN 1995 tarihinde...

EVLENDİLER...

YENİ ÇİFTLERİ KUTLAR, ÖMÜR BOYU MUTLULUKLAR DİLERİZ...